

Subotica - otvoren odjel za crkvenu glazbu

Mr. Paskó Csaba, magistar muzike i diplomirani teolog
 Vlač. József Szakály, diplomirani teolog
 Dr. Oszkár Csizmár, doktor teologije

Zalaganjem Paska Csabe, vlač. Józsefa Szakályja i dr. Oszkára Csizmára, srbijansko ministarstvo obrazovanja odobrilo je otvaranje Odjela za crkvenu glazbu u srednjoj glazbenoj školi u Subotici. To obrazovanje traje četiri godine, a kao glavni predmet može se odabrati Orgulje – harmonij i Dirigiranje. Ostali predmeti su: Gregorijansko pjevanje,

Liturgika, Latinski jezik, Solo pjevanje, Sviranje partitura, Repertoar crkvene glazbe i Zborno pjevanje. Niže donosimo potpuni program i organiziranje pojedinih predmeta u izvornom obliku. Ovo je uistinu veliki uspjeh, pa čestitamo onima koji su uspjeli ostvariti ovaj veliki projekt i želimo im veliki Božji blagoslov i ustrajnost u započetom radu.

Nastavni program za sve odseke muzičke škole
Odsek crkvena muzika – obrazovni profil: muzički izvođač crkvene muzike (katolički i protestanski smer)

R A Z R E D									
	PRVI		DRUGI		TREĆI		ČETVRTI		
	BROJ ČASOVA						UKUPNO		
STRUČNI PREDMETI	Nedeljno/Godišnje		Nedeljno/Godišnje		Nedeljno/Godišnje		Nedeljno/Godišnje		
Orgulje-Harmonium	2	70	2	70	2	70	2	66	276
Dirigovanje	1	35	1	35	2	70	2	70	210
Gregorijanski koral	1	35	1	35	1	35	1	33	138
Liturgika	1	35	1	35	2	70	2	68	208
Latinski jezik	1	35	-	-	-	-	-	-	35
Solo pevanje	1	35	1	35	1	35	1	33	138
Sviranje partitura	-	-	1	35	1	35	-	-	70
Repertoar crkvene muzike	1	35	1	35	1	35	1	33	138
Hor	2	70	2	70	2	70	2	68	278
Ukupno	10	350	10	350	12	420	11	371	1491

Ispiti

Na odsek za crkvenu muziku za obrazovni profil muzički izvođač crkvene muzike – katolički i protestantski smer ima pravo da se upiše učenik koji je završio osnovnu muzičku školu ili se privatno školovao i stekao znanje da bi položio prijemni ispit iz solfeda i teorije muzike.

Ispiti se obavljaju iz sledećih predmeta:

Glavni predmet: Orgulje /I, II i III razred/
Glavni predmet: Dirigovanje /I, II i III razred/
Solfeđo /I, II, III i IV razred/
Uporedni klavir /I i II razred/
Harmonija /III i IV razred/
Kontrapunkt /III i IV razred/
Solo pevanje / I, II, III i IV razred/

Maturski ispit sastoji se iz:

Pismenog zadatka iz srpskog jezika, odnosno maternjeg jezika
Ispita iz glavnog predmeta – orgulje i dirigovanje

ORGANIZACIJA NASTAVE – ODSJEK CRKVENA MUZIKA

Nastava u Muzičkoj školi za obrazovni profil
muzički izvođač crkvene muzike se organizuje kao:

razredna
grupna
individualna

Organizacija nastave opšteobrazovnih predmeta (A), stručnih predmeta zajedničkih za sve odseke Muzičke škole, osim za odsek muzička produkcija i snimanje zvuka (B1) i stručnih predmeta zajedničkih za sve odseke Muzičke škole, osim za teoretski odsek i odsek muzička produkcija i snimanje zvuka (B2) je ista kao i za sve odseke u Muzičkoj školi.

Organizacija nastave za sviranje horskih partitura, hor i etnomuzikologiju je ista kao za teoretski odsek.

Organizacija nastave za stručne predmete: gregorijanski koral, repertoar crkvene muzike, liturgiku i latinski jezik se izvodi u grupama do petnaest učenika, a za glavni predmet do tri učenika.

Čas traje 45 minuta.

NASTAVNI PROGRAM ZA ODSEK MUZIČKE ŠKOLE

Odsek crkvena muzika

Obrazovni profil: Muzički izvođač crkvene muzike – katolički i protestanski smer

Ciljevi i zadaci za Muzičku školu – Odsek crkvena muzika

Upoznavanje učenika sa bogatstvom crkvene muzičke tradicije;
Osposobljavanje učenika za samostalno ili grupno izvođenje
(instrumentalno, solo, unisono i višeglasno) crkvenih kompozicija, pesama i napeva;
Priprema učenika za dirigovanje horom i manjim oratorijskim kompozicijama (hor-instrument);
Upoznavanje učenika sa osnovama crkvene službe, liturgijskim tekstovima i njihovom primenom.

B1. Stručni predmeti zajednički za učenike svih odseka Muzičke škole osim za odsek muzička produkcija i snimanje zvuka.

Nastavni program na Odseku za crkvenu muziku je isti kao i za vokalno-instrumentalni odsek Muzičke škole, za sledeće nastavne predmete: Teorija muzike, Muzički instrumenti, Harmonija, Istorija muzike sa upoznavanjem muzičke literature, Muzički oblici, Kontrapunkt i Nacionalna istorija muzike.

B2. Stručni predmeti zajednički za učenike svih odseka Muzičke škole osim za teoretski odsek i odsek muzička produkcija i snimanje zvuka.

Nastavni program na Odseku za crkvenu muziku za nastavne predmete Solfedo i Usporedni klavir su isti kao i za vokalno-instrumentalni odsek Muzičke škole.

B4. Stručni predmeti za odsek crkvena muzika

Nastavni program na Odseku za crkvenu muziku za nastavne predmete: Sviranje horskih partitura i Hor su isti kao i za teoretski odsek Muzičke škole.

GLAVNI PREDMETI

ORGULJE – HARMONIUM

Cilj i zadaci: Cilj predmeta je da učenici nauče svirati orgulje, literaturu koja se primenjuje u liturgiji, improvizaciju i pratnju pesama u okviru liturgije.

Sadržaj programa

I RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

- Osnovna tehnika za orgulje
- Škola za levu i desnu ruku
- Škola za pedal
- Pratnja iz Kantuala – manualiter
- Pratnja iz Kantuala – pedalite

II RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

- Telemann, Buxtehude, Bach: *Male koralne predigre*
- Bach: *Osam malih preludija i fuga*
- Pratnja kompozicija iz oblasti gregorijanskog korala
- Predigre i intonacije za pesme iz Kantuala

III RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

- Velike koralne predigre *Muffat, Frescobaldi, Buxtehude, Bach, Mendelssohn, Reinberger, Bolemann, Klobučar, Koloss i drugi kompozitori: Preludiji, fuge, tocate*
- Kontinuo za orkestar
- Pratnja svih vrsta crkvenih pesama kao i osnove improvizacije – predigre i međuigre

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)

- Usavršavanje i priprema literature za maturu
- Priprema i usavršavanje liturgijske pratnje iz Kantuala
- Korepeticija – pratnja jednog instrumenta, solista ili hora

Zahtevi na godišnjem ispitu

Sviranje literature za orgulje i pratnje crkvenih pesama i gregorijanskog korala iz Kantuala.

DIRIGOVANJE

Cilj i zadaci: Cilj predmeta je da učenik nauči osnove dirigovanja, literaturu i formiranje vokalno-instrumentalnih ansambla koji se koriste u okviru liturgije ili duhovno-meditativnih koncerata.

Zahtevi na godišnjem ispitu

Dirigovanje a cappella i vokalno-instrumentalnih kompozicija u okviru liturgije ili u okviru koncerta duhovno-meditativnog karaktera.

Literatura:

Forrai Miklós – Ezer év kórusa (Editio Musica Budapest, 1977)

– Öt évszázad kórusa (Editio Musica Budapest, 1977)

Vásárhelyi Zoltán – Az énekkari vezénylés módszertana (Zeneműkiadó vállalat Budapest, 1965)

Kurt Tomas – Lehrbuch der Chorleitung Band 1, Band 2 (Breitkopf & Hartel – Wiesbaden, 1983)

Kurt Hofbauer – Praxis der chorischen Stimmbildung (Breitkopf & Hartel – Wiesbaden, 1983)

Hnas Musch – Musik im Gottesdienst (ConBrio Verlagsgesellschaft, Regensburg 1993)

Sadržaj programa

I RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	II RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)	IV RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)
Stajanje, držanje ruke Dirigovanje u 2/4, 3/4, 4/4 taktu Dirigovanje kanona, dvoglasnih i troglasnih moteta	Dirigovanje jednostavnih troglasnih i četvoroglasnih moteta i misa starih majstora Palestrine, Lassusa, Ockegema i drugih umetnika a cappella kompozicija.	Dirigovanje jednostavnih vokalno-instrumentalnih kompozicija sa dirigentskom palicom dela: <i>Mozarta, Hajdna, Wiederhofera, Stradelle</i> i to: crkvene sonate, Misa brevis, litanije, moteti za hor, soliste i instrumente. Dirigovanje u okviru liturgije dva puta tokom školske godine. Dirigovanje horom a capella kompozicija.	Dirigovanje i usavršavanje tehnike za a cappella i instrumentalno-vokalno dirigovanje sa dirigentskom palicom sledećih kompozitora: <i>Buxtehude, Bach</i> : male kantate i oratorijumi; <i>Mozart, Hajdn, Lickl, Bárdos, Kodály</i> : mise za hor, soliste i orkestar ili orgulje Priprema literature za maturu u okviru liturgije ili u okviru koncerta duhovno-meditativnog karaktera.

IV. GREGORIJANSKI KORAL

- Gnus De- i, * qui tollis pec-
ré- re no- bis. Agnus De- i,
mun-di: mi- se-ré- re no- bis.

Cilj i zadaci: Cilj predmeta je da učenik upozna i nauči koristiti bogati repertoar gregorijanskog, srednjovekovnog jednoglasnog crkvenog pevanja. Cilj je i upoznavanje osnove semiologije – muzikološke struke koja se od XX veka stručno analizira i sistematizuje, ali ne samo kvadratnotaciju, već i detaljno proučavanje svih gregorijanskih izvora preko neume koje određuju tempo i karakter jedne kompozicije.

Zahtevi na godišnjem ispitu

Pismeni (kontrolni) i usmeni (odgovaranje) ispit iz teorije gregorijanskog koral. Pevanje u scholi (naziv hora koji neguje gregorijanski koral) u okviru liturgije ili na duhovno-meditativnom koncertu.

tollis peccá- ta mun-di: do-na no-

A Missa Sabbati Sancti usque ad Sabbatum in

Literatura:

- Priručnik za bogoslovna učilišta – Crkvena glazba (Hrvatsko Književno Društvo sv. Ćirila i Metoda – Zagreb, 1988)
- Dokumenti drugog vatikanskog sabora
- Graduale Triplex, Simplex (SOLESMSIS, 1979)
- Dobszai László – A gregorián ének kézikönyve (Editio Musica Budapest)
- Dr Pem László – A gregorián ének a gyakorlatban (1995, Szombathely)
- Dr Pem László – A gregorián ének esztétikája (1994, Szombathely)
- Dr Pem László – A Gregorián ének (1992, Szombathely)
- Luigi Agustoni, Johannes B. Göschl – Einführung in die Interpretation des Gregorianischen Chorals (Gustav Bosse Verlag – Kassel, 1995)

VIII.

- Te, missa est, al-le-lú-ja,
De- o grá- ti- as, al-le-lú-ja,

A Missa Sabbati Sancti usque ad Sabbatum in

VII.

- Te, mis- sa est. De-

Sadržaj programa

I RAZRED (1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)	II RAZRED (1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)	III RAZRED (1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)	IV RAZRED (1 časa nedeljno, 35 časova godišnje)
<p>Pojam gregorijanskog koral Razvoj gregorijanskog koral Adiastematične i diastematične neume Kvadratna notacija: linije, ključevi, nazivi tonova Osnovna literatura (Graduale triplex, Graduale simplex, Sanctoriale, Antiphonale itd.)</p>	<p>Poznati rukopisi – kodeksi iz srednjega veka Osnovni repertoar – Ordinarium, Proprium, Sequentia, Hymnus, Psalmus responsorius itd. Ordo cantus missae – red gregorijanskog pevanja u centralnoj liturgiji u svetoj misi – Introitus, Graduale, Alleluja, Offertorium, Communio, Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei (Graduale triplex i Graduale simplex); Upoznavanje sa psalmodijom – 8 tonusa – tonus peregrinus.</p>	<p>Razvoj tonaliteta gregorijanskog koral Crkvene skale – Protus, Deuterus, Tetrardus itd. Ad cantica evangelii – lektorska, kantorska pevačka služba; Pevanje gregorijanskog koral u scholi: upoznavanje osnovnog i stalnog repertoara mise: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei, Missa de Angelis, Missa lux et origo (memoriter), i pevanje psalmodija.</p>	<p>Prezentovanje i uvežbavanje (memoriter) osnovne literature iz gregorijanskog koral – Salve Regina, Adorate devote, Jesu dulcis memoria, Christus vincit, Pange lingua gloriosa, Ave maris stella, Alma redemptor, Ave Maria itd. Pevanje u scholi!</p>

LITURGIKA

Cilj i zadaci: Nastava liturgike na srednjoškolskom nivou na odseku za crkvenu muziku treba da ima tri zadatka: prvo, da opiše formu odvijanja svete mise i njen redosled u skladu sa crkvenim pravilima koji se na iste odnose. Drugo, treba da upozna učenike sa principima međusobnog odnosa između liturgije i crkvene muzike, kao i načine njihovog međusobnog ostvarenja. Treće, potrebno je da istakne teološki značaj liturgije.

Učenici će steći uvid i upoznati istoriju liturgije sa dopunama i objašnjenjima u adekvatnoj formi.

Literatura:

Priručnik za bogoslovna učilišta – Crkvena glazba (Hrvatsko Književno Društvo sv. Ćirila i Metoda – Zagreb, 1988

Dokumenti Drugog Vatikanskog Sabora

Várnagy Antal – Liturgika (Lámpás kiadó – Abaliget, 1993)

Farkasfalvy Dénes – Himmuszok (Szent István Társulat – Budapest, 1984)

Hnas Musch – Musik im Gottesdienst (ConBrio Verlagsgesellschaft, Regensburg 1993)

Peter Paul Kaspar – Musica sacra (Verlag Styria – Graz, 1999)

I RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	II RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	III RAZRED (2 časa nedeljno, 70 časova godišnje)	IV RAZRED (2 časa nedeljno, 66 časova godišnje)
<p><i>Uskrсни misterijum</i> Proslava Uskrsnog misterijuma: redosled obreda na Veliku nedelju i Uskrs. Liturgija Velike nedelje - čitanje i objašnjenje ključnih tekstova. Raspored liturgijskog pevanja na Veliku nedelju. Objašnjenje tekstova koji se koriste za pevanje. <i>Slavljenje Uskrsnog misterijuma u svetoj misi</i> Izrada – formiranje redosleda svete mise /skica/. Delovi mise i njihova međusobna povezanost. Raspored crkvenog pevanja tokom svete mise. Liturgijske pesme u misi, dopuštene zamene. Izvorno poreklo ordinariuma mise i njegovo teološko-liturgijsko značenje. Zvanični – službeni tekstovi pesama za korišćenje u misama (<i>Graduale Romanum, Missale Romanum</i> i <i>Graduale Simplex</i> – njihov proprium materijal i sadržaj) i način liturgijskog objašnjenja.</p>	<p><i>Crkvena liturgijska godina</i> Izgradnja načela liturgije. Objašnjenje pojedinih praznika na osnovu pesama i molitvenih tekstova. Odnos između zvaničnog – odobrenog teksta za pevanje i tekstova koji se mogu koristiti kao zamena. Principi – načela sastavljanja redosleda pevanja. Pobožnosti u narodu koje se obavljaju tokom godine.</p>	<p><i>Liturgija časova</i> Postavka liturgije časova. Zajedničko obavljanje sa vernicima laudesa, vespere i kompletorijuma. Liturgika sakramenata posebno ističući obrede /posveta sveće, pepelnica, venčanja, sahrane itd./ Pobožnosti u narodu koje se obavljaju tokom godine. <i>Služba hora i schole – običaji i pravila</i> Zahtevi praktičnog izvođenja: zadatak samostalnog pretpevanja na misi i na gore navedenim liturgijama časova. <i>Tipovi liturgijskih tekstova</i> Liturgijska primena psalama. Razumevanje i smisao biblijskih čitanja u okviru liturgije, <i>Sacramentarium</i> /kanoni, oracije/, njihov stil i svojevrsnost. Osnovni principi tumačenja psalama. Liturgijski tekstovi kao nosioci i značajnici verskog opredeljenja (<i>lex credendi i lex orandi</i>).</p>	<p>Osnove liturgijske teologije Pojam liturgije i simboli /znakovi/ raspoznavanja. Teološki značaj liturgijskih simbola i pravila. <i>Sistem simbola /znakova/ liturgije</i> Reči i pokreti; mesta i vremena; predmeti i rubrike. Liturgijski značaj simbola označavanja i simbola ostvarenja. Najznačajniji crkveni propisi i pravila koji se odnose na crkvenu muziku. Praktična primena u liturgiji</p>

REPERTOAR CRKVENE MUZIKE

Cilj i zadaci: Cilj predmeta je da učenici upoznaju i dobiju sliku o povezanosti horske literature sa crkveno-duhovnom muzikom i mogućnosti njenog sprovođenja u praksi. Ona će omogućiti izgradnju i razvijanje sopstvenog ukusa o muzici i crkveno-duhovnoj muzici uopšte. Učenici treba da usvoje osnovni repertoar koji će pomoći u izgradnji sopstvenog stila, koji omogućava samostalnu obradu kompozicije sličnog tipa i težine.

Praktična nastava se ponešto razlikuje od praktične nastave za horsko pevanje, solfedo, i dirigovanje, i time postaje poseban religijski-crkveni predmet. Učenici će naučiti stilove pevanja, žanr kompozicije i to prvenstveno sa aspekta liturgijske funkcionalnosti i njenog vrednovanja i razumevanja.

Nastavni materijal – gradivo je u osnovi postavljen po žanrovskom i faktualnom principu.

I RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	II RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	III RAZRED (1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)	IV RAZRED (1 čas nedeljno, 33 časa godišnje)
<p><i>Tipovi pevanja /pesama/ u stihovima:</i> obrada po principu 1:1: srednjovekovni kancio i himne. Srednjovekovna conductus-tehnika, Stimmtausch /zamena štimova/, princip faux-bourdon. Obrade kancija iz 16. veka, liturgijska i harmonijska pozadina /u prvom redu engleski i nemački kancio/.</p> <p>Obrada nekoliko odabranih stavova /srednjovekovni kancio, himna- anthem/ u grupi i kamernom sastavu. Prevod tekstova, vežbe analiziranja. Dirigovanje jednostavnih- lakših stavova. Pojam narodnog pevanja. Uloga i mesto vernika u liturgiji. Okolnosti-prilike u kome su nastajale današnje pesmarice.</p> <p>Povezanost narodnog pevanja i narodnih običaja. Nastanak i formiranje narodnih pesama u strofama tokom srednjeg veka.</p> <p>Pevanje iz notnog materijala narodne crkvene muzike veroispovesti učenika. Delimična analiza svećanih pesama od Adventa do Duhova. Objašnjenje tekstova koji se pevaju; njihova upotreba u liturgiji.</p>	<p><i>Obrada tipova pevanja u stihovima po principu 1:1:</i> koral i ženevski psalmi. Liturgijsku i harmonsku podlogu nalazimo u koralnim obradama nemačkog područja 16. veka.</p> <p>Svet modalne harmonije <i>Goudimel</i>-psalama. Koral u Bachovim kantatama i pasijama.</p> <p>Odabir nekoliko koral a <i>Goudimel</i>-psalama za pevanje u grupama i kamernim sastavima. Prevod tekstova, vežbe analiziranja. Dirigovanje jednostavnih - lakših stavova.</p> <p>Pevanje iz notnog materijala narodne crkvene muzike veroispovesti učenika. Delimična analiza istih: tematske pesme. Objašnjenje tekstova koji se pevaju; njihova upotreba u liturgiji.</p>	<p><i>Vežba Cantus firmus:</i> srednjovekovni organum, jednostavniji-lakši moteti na temu gregorijanskih napeva odnosno koral a iz 15-16 veka. Istorijski i današnji odnos između jednoglasne liturgijske tradicije i horske umetnosti. Liturgijsko – sakralno značenje prave polifonije.</p> <p>Liturgijski aspekti izbora <i>Cantus firmusa</i>. Imitacijski moteti iz 16 veka: <i>Josquin, Lassus, Palestrina</i>.</p> <p>Nekoliko odabranih stavova za pevanje u grupi i solo sastavima. Prevod tekstova, vežbe analiziranja. Analiza i slušanje dve-tri <i>cantus firmus</i> kompozicija za orgulje.</p> <p>Pevanje iz notnog materijala narodne crkvene muzike veroispovesti učenika. Delimična analiza: posebne prilike za pevanje tokom mise i pevanja pesama liturgijskih časova. Objašnjenje tekstova koji se pevaju; njihova upotreba u liturgiji.</p>	<p>Međuizvedba /samostalna / crkvena muzika: koncertna forma crkvene muzike</p> <p>Geistliche Konzerte, kantate, moteti klasicizma i romantike.</p> <p>Osamostaljivanje crkvene muzike - nastanak i razlog. Razvoj simfonijske crkvene duhovne muzike. Reformske ideje u 19 i 20 veku i ponovo prepoznavanje vrednosti duhovne srednjovekovne i renesanse muzike.</p> <p>Pevanje iz notnog materijala narodne crkvene muzike veroispovesti učenika. Delimična analiza: vežbe analize i objašnjenja tekstova kompletnog materijala za pevanje.</p> <p>Vežba „ad notam”; prikupljanje grupe tekstova koje pripadaju istoj melodiji.</p> <p>Najbitniji aspekti za vrednovanje i razumevanje religijskih, tekstualnih i muzičkih sadržaja narodnog pevanja jednog naroda.</p>

Literatura:

Priručnik za bogoslovna učilišta – Crkvena glazba (Hrvatsko Književno Društvo sv. Ćirila i Metoda – Zagreb, 1988)

Dokumenti drugog vatikanskog sabora

Svećenička pjevačka služba (Hrvatsko Književno Društvo sv. Ćirila i Metoda – Zagreb, 1988)

Várnagy Antal – Liturgika (Lámpás kiadó – Abaliget, 1993)

Farkasfalvy Dénes – Himnuszok (Szent István Társulat – Budapest, 1984)

Dr Pem László – Szakrális magyar népdénekek és népszokások (1998, Szombathely)

LATINSKI JEZIK

Cilj i zadaci: Liturgijske pesme i najveći deo crkvenog pevanja je napisan na latinskom jeziku. Zato je neophodno upoznati osnove latinskog jezika da bi se tekstovi, koji se izvode, mogli i razumeti. Bez latinskog jezika ne može se usvojiti crkvena muzika i liturgijsko pevanje.

IRAZRED

(1 čas nedeljno, 35 časova godišnje)

Pravopis, abeceda i izgovor latinskog jezika.
Prva deklinacija i prva konjugacija prezent.
Druga deklinacija i druga konjugacija prezent
Treća deklinacija i treća konjugacija prezent
Četvrta deklinacija i četvrta konjugacija prezent.
Peta deklinacija i konjunktiv prezenta.
Imperfekt i perfekt.
Futur I i Futur II.
Plusquamperfekt.
Konjunktivi.
Acc. i Nom sa infinitivom.
Slaganje vremena.
Passivni oblici.
Podređene i sporedne rečenice.

Preporučeni tekstovi za analizu i prevod:

Psalmi 1, 50 i 114.
Evandjelja: po Ivanu 1 i 2 poglavlje, Mt, 25
Himni: Dies irae, dies illa; Requiem; Lauda Sion Salvatorem;
Tantum ergo sacramentum; Adoro te devote; Stabat Mater dolorosa;
Salve Regina; Ave Maria, Pater noster, Gloria in excelsis Deo, Credo etc.

Zahtevi na godišnjem ispitu

Pismeni i usmeni odgovor u okviru nastave pred profesorom.

Literatura:

Sveto Pismo na latinskom jeziku

Graduale Triplex, Missale Romanum

Farkasfalvy Dénes – Himnuszok (Szent István Társulat – Budapest, 1984)

Knjiga o splitskom kapelniku i skladatelju

Koncem prosinca 2007. godine, splitska Crkva u svijetu, tiskala je knjigu don Šime Marovića *Benedetto Pellizzari*. Ona je plod dugogodišnjeg rada maestra Marovića – istraživanja skladbâ splitskoga prvostolnog kapelnika don Benedetta Pellizzarija († 1789.). Skladbe koje su objelodanjene u ovoj knjizi nalaze se u pismohrani splitske prvostolnice. U njoj su izabrane duhovne skladbe iz bogata Pellizzarijeva djela. Prvostolni pjevački zbor, koji je pjevao Pellizzarijeve bogoslužne skladbe, morao je biti izvođački veoma sposoban. Skladbe odaju visoku duhovnu i umjetničku razinu onodobnoga bogoslužnog pjevanja.

Splitska prvostolnica, posvećena Uznesenju Blažene Djevice Marije na nebo, bila je rasadište duhovnoga i kulturnoga života u gradu Splitu. Crkvena je glazba uvijek zauzimala važno mjesto u splitskoj prvostolnici. Osim gregorijanskog pjevanja, koje se redovito pjevalo u bogoslužju, u prvostolnici se višeglasno pjevalo, kao što se to i u Europi činilo. Mnogi glazbenici, koji su bili kao kapelnici u splitskoj prvostolnici, učili su glazbu u europskim gradovima ili su iz njih došli. Razina glazbenih izvedaba u bogoslužju nije uvijek bila uzorna. Ipak, u nekim se glazbenim razdobljima u splitskoj prvostolnici crkveno glazbeno stvaralaštvo njegovalo produbljenije i stručnije. Sve je to zavisilo o glazbenicima, njihovu glazbenom umijeću i kulturi, koju su oni sa sobom donosili, bilo da su oni bili Hrvati, koji su učili izvan domovine, ili tuđinci, koji su kao kapelnici dolazili u splitsku prvostolnicu kao izobraženi glazbenici.

U drugoj polovini XVIII. st., kada je u splitskoj prvostolnici radio don Benedetto Pellizzari, crkveno je glazbeno stvaralaštvo doseglo svoj vrhunac. O njemu se i njegovim skladbama dosada malo znalo. Proučavanjem i ponovnim izvođenjem njegovih skladbâ utvrđeno je da se radi o velikom i važnom glazbeniku. Stoga je trebalo otkriti to važno glazbeno zapostavljeno blago i knjiški ga predstaviti javnosti.

Objavlivanjem ovih duhovnih skladbâ B. Pellizzarija potvrđuje se da su Split i Hrvatska uvijek bili dio europske kulture, jer je glazba, koju nalazimo u ovoj knjizi, odjek europskoga glazbenog utjecaja. Zbog toga su neke duhovne skladbe ovoga »umnog i vrijednog glazbenika« objelodanjene, a mogu se izvoditi u bogoslužju ili koncertno.

Crkveni dokument o božanskomu štovanju *Koncerti u crkvama* (1987.) naglašava da treba veoma marno čuvati stoljetnu crkvenu glazbenu baštinu. U obnovljenom se bogoslužju Drugoga vatikanskog sabora mnoga važna djela crkvene glazbene umjetnosti ne mogu izvoditi, jer su se promijenile bogoslužne okolnosti (izravno sudjelovanje vjernika u bogoslužju). Međutim važne skladbe, iako nemaju mjesto u obnovljenom bogoslužju, treba promicati, čuvati i izvoditi na koncertima svete glazbe. Zato će se veći dio skladbâ, objavljenih u ovoj knjizi B. Pellizzarija, izvoditi na priredbama duhovne glazbe, a samo će se jedan dio moći pjevati u bogoslužju.

Zbirka izabranih duhovnih skladbâ Benedetta Pellizzarija podijeljena je na tri dijela: *Uvod (Prilike u Splitu u XVIII. stoljeću, Glazbeni život Splita u*

doba Benedetta Pellizzarija, Život i rad, Važnija djela, Napomene o obrađenim skladbama, Stil skladbi Benedetta Pellizzarija, Mise (Messa a quattro voci per organo, Messa a 4), Moteti (Božićno vrijeme, Korizmeno vrijeme – Veliki tjedan, Uskrsno vrijeme, Duhovi, Blagoslov s Presvetim Sakramentom, Slavlja Blažene Djevice Marije, Blagdan sv. Dujma).

U glazbenoj se pismohrani splitske prvostolnice nalazi veliko glazbeno blago, koje se pjevalo u bogoslužju prošlih stoljeća. Ono je duhovno nadahnjivalo i odgajalo mnoge hrvatske naraštaje, a mi ga trebamo upoznavati i prenositi našim budućim glazbenim naraštajima.

Zbog manjka kvalitetne glazbene građe hrvatske glazbene baštine knjiga *Benedetto Pellizzari* maestra Marovića dobro će poslužiti crkvenim pjevačkim zborovima. Oni će u njoj naći nešto što će moći iskoristiti, jer se u knjizi nalaze jednostavne i složene skladbe.

Novi CD splitskog Mješovitog zbora mladih

Fra Mile Ćirko

Pjevajte *Gospodinu* naziv je nosača zvuka Mješovitog zbora mladih predstavljenog 15. 11. 2007. prigodom 70. obljetnice izgradnje crkve Gospe od Zdravlja u Splitu i 60. obljetnice župe. CD je predstavljen u sklopu devetnice Gospi od Zdravlja. Poslije predstavljanja uslijedilo je euharistijsko slavlje, na kojem je propovijedao dr. o. Ivan Šarčević, a pjevao puk i klapa »Sv. Luka« iz Otoka kod Sinja.

Predstavljajući CD-a bili su dr. Ante Vučković, mo. s. Mirja Tabak i Mario Božić. Posebna zahvala upućena je o. Stipici Grgatu.

Mješoviti zbor mladih župe Gospe od Zdravlja u Splitu osnovan je 1994. Tijekom trinaestogodišnjeg rada kroz zbor je prošao velik broj mladih zaljubljenika zbornog pjevanja. Danas zbor broji oko 80 članova srednjoškolske

dobi i studenata. Nedjeljom i blagdanom svojim poletom i izričajnom snagom zbor daje puninu i svježinu glazbenoj strani liturgijskog slavlja. Osim sudjelovanja u liturgijskim slavljinama zbor povremeno priređuje i samostalne koncerte, a sudjeluje i na raznim drugim kulturnim priredbama u domovini i inozemstvu. Posebno treba istaknuti nastup na Festivalu duhovne glazbe »CRO Patria« 1997. u Splitu.

Na početku, kako i priliči, kod predstavljanja CD-a liturgijske glazbe, s. Zorislava Radić izvela je na orguljama: *Concerto* u F-duru njemačkog baroknog skladatelja Johanna Gottfrieda Walthera. Zatim su se redali predstavljači i Mješoviti zbor mladih, koji se predstavio sljedećim skladbama:

1. Peter Wagner: *Pjevajte Gospodinu*,
2. France Bernik: *Ave Maria*,

3. Jacob Arcadelt: *Ave Maria*,
4. fra Stipica Grgat: *Laudate Dominum*.

Uz navedene skladbe na CD-u su snimljene još i sljedeće:

Joža Požgaj: *Laudate Dominum*; Anton Bruckner: *Locus iste*; Camille Saint-Saens: *Ave Verum*; Ivan Ocvirk: *Divnoj dakle*; Giovanni Pierluigi da Palestrina: *Sicut cervus*; Anđelko Klobučar: *Otče naš*; Stipica Grgat: *Ecce Virgo concipiet* i *Zdravo Marijo*.

Za snimanje i uređivanje CD-a zaslužni su Mario Božić i Stipe Blažević, producent je fra Stipica Grgat, grafički oblikovanje i dizajn izvedeni su u »Charlotu« Split, a autor slike na omotu je Josip Boteri Dini. Izdavač CD-a je samostan i župni ured Gospe od Zdravlja Split, a snimljen je u crkvi Gospe od Zdravlja i crkvi sestara Službenica Milosrđa.

Zborski osjećaj za duhovnu glazbu

Ravnatelj zbora fra Stipica Grgat i orguljašica s. Zorislava Radić usklađenim radom uspjeli su i u Zboru postići jedinstvo »kada se sve snage duše skupe u jednu melodiju i jedno skladno suglasje«. Izvedbe teku neusiljeno i svježje, a vremenski ne traju dugo, tako da ih se sluša ugodno i bez zamaranja. Zbor je dobro uvježban i glazbeni je potencijal dobro iskorišten. Mladi zbor vokalnim umijećem i dobro oblikovanim melodijskim frazama uspijeva prodrijeti u srž svake skladbe i istaknuti na

dosta uvjerljiv način stilsku i sadržajnu određenost skladbi, a psihološki i emocionalni izraz te snaga basova u skladu je sa zrelošću zbora.

- Iza jednog CD-a stoji mnogo truda. Kao što iza lica jednog čovjeka stoji cijela njegova povijest, odnosi, rad, radosti, uspjesi i neuspjesi, tako i iza jednog ovakvog rada stoji vrijeme truda. Dugo vrijeme truda. (A. Vučković)
- Kroz dvanaest snimljenih brojeva, što je tek mali dio velikog repertoara, Zbor nas veoma istančanim osjećajem za duhovnu glazbu, kao i snažnim mladenačkim zanosom i uvjerljivošću, provodi kroz stilska razdoblja od renesanse preko klasicizma, romantizma do skladatelja 20. i 21. stoljeća. Ravnatelj zbora fra Stipica Grgat, autor je triju snimljenih skladba, od kojih posebnu pozornost privlači skladba *Laudate Dominum*, skladana za dva mješovita zbora, gdje pojava jeke asocira na eho-efekt u baroku. (s. Mirja)
- Nosač zvuka *Pjevajte Gospodinu* pokriva veliku prazninu na području liturgijske glazbe na hrvatskome jezičnom prostoru, a svojom kvalitetom bez sumnje spada u duhovnu glazbenu baštinu i kulturni događaj za župu Gospe od Zdravlja, grad Split i šire. »Snimljeni CD je samo zaustavljen jedan trenutak višegodišnjeg zajedničkog druženja i mukotrpnog uvježbavanja. (s. M.)
- Jedno je sigurno. Slušajući skladni pjev Mješovitog zbora mladih Gospe od Zdravlja – Split, naša duša postaje osjetljivija na ljepotu, pozornija na liturgiju, otvorenija skladu. (A. V.)

Tiskana Papandopulova kantata

o. Ante Branko Periša

U prigodi proslave svetkovine Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobromu, u nakladi Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu i Franjevačkog samostana Gospe od Zdravlja, u nizu *Iz splitske glazbene baštine*, br. 1, tiskana je *Kantata Gospi od Zdravlja*, koju je skladao Boris Papandopulo.

Redovnici Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja u Splitu na Dobromu, naglasio je fra Stipica Grgat za vrijeme predstavljanja, u petak, 16. studenoga 2007., uz pastoralnu djelatnosti i franjevačku karizmu, njegovali su i liturgijsko pjevanje, osobito kada je, 1946., osnovana župa Krista Kralja (od 1976. preimenovana u župa Gospe od Zdravlja), posebno kad su nabavljene nove orgulje, koje je izradila tvrtka »Kaufmann« iz Beča.

U prigodi obilježavanja 35. obljetnice izgradnje crkve i 25. obljetnice proglašenja župe, 1971., franjevci s

Dobroga su kod hrvatskog skladatelja Borisa Papandopula naručili glazbeno djelo koje bi se trebalo temeljiti na postojećim tekstovima o Gospi od Zdravlja. Papandopulo je prihvatio ponudu i odlučio skladati kantatu.

Vokalni slog povjerio je solistima (sopran, tenor) i mješovitom zboru uz pratnju orkestra. Čitavo djelo zasnovao je na poznatom tekstu fra Petra Kneževića *Pisma na poste'nje Go'spe' Zdra'vlja koja' na Dobro'mu prid Splitom castno fctuje' se*, dok je tekst pjesme *Čuj vruću molbu* (*Mira il tuo popolo* – prepjevao s talijanskoga fra Gašpar Bujas) uklopio u završni dio skladbe. U relativno kratkom vremenskom roku, između 15. ožujka i 18. travnja 1971., za svoga boravka u Splitu (stanovao je u Kaštel Lukšiću) partitura je bila dovršena i uručena naručitelju pod nazivom *Kantata Gospi od Zdravlja*.

Boris Papandopulo triput je tijekom svoje plodne karijere djelovao u Splitu,

BORIS PAPANDOPULO
KANTATA
GOSPI OD ZDRAVLJA

naglasio je prof. dr. Miljenko Grgić na predstavljanju, i svaki put je za sobom ostavio vrijedne prinose crkvenog stvaralaštva. Od osobito vrijednih djela iz njegova ranog stvaralaštva valja istaknuti *Muku Gospodina našega Isukrsta* za soliste i muški zbor (1935.), a od djela iz završnog razdoblja *Kantatu Gospi od Zdravlja* za soliste, zbor i orkestar (1971.). Kod prvoga djela u potpunosti dominiraju korizmeni napjevi, kod drugoga skladatelj, uz ostalo, pogotovo u uvodnim dijelovima izravno citira božićne napjeve *Kyrie eleison* i *Veseli se Majko Božja*, dok za završnicu izdvaja napjev *Čuj vruću molbu*, koji djeluje poput molitvene apoteoze.

Kantata je nastala, kako je u uvodnom slovu napisao prof. Grgić, na poticaj fra Josipa Ante Solde (tenor), koji je dijelio solističku ulogu s Teodosijom Košćinom (sopran) prilikom praizvedbe na dan proslave

svetkovine Gospe od Zdravlja, 21. studenoga 1971. godine. Zajedno s njima u izvedbi je sudjelovao Mješoviti zbor i orkestar Hrvatskoga narodnog kazališta iz Splita pod ravnanjem maestra Eduarda Tudora. Nakon praižvedbe partitura i sve zbarske i orkestralne dionice bile su pohranjene. U namjeri da se na 60. obljetnicu izgradnje

crkve i 50. obljetnicu župe Gospe od Zdravlja, 2006., ponovno izvede Papanadopulova kantata, trebalo je pronaći »izgubljene« partiture i dionice. Tako su tek nedavno, u ostavštini fra Stanka Romaca, »pronađena« izvorna partitura (skladateljev rukopis), ali su dionice još uvijek zagubljene. Sada smo konačno sigurni, zaključio je fra

Stipica, da će ovim izdanjem u prigodi 70. obljetnice izgradnje crkve Gospe od Zdravlja i 60. obljetnice župe ovo vrijedno i značajno djelo biti oteto zaboravu.

Kantata je tiskana u 300 primjeraka, na 66 stranica formata 32 × 31 cm, uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Svetkovina Gospe od Zdravlja proslavljena je u Splitu od 12. do 20. studenoga 2007., a slavlje je bilo raspoređeno na vjerski i kulturni dio.

U ponedjeljak 12. studenoga 2007. nastupali su dječji zborovi iz osnovnih škola na području župe Gospe od Zdravlja, iz Osnovne škole »Dobri« i Osnovne škole Skalice, kao i dječji zbor iz župe Gospe od Zdravlja. Razdragana djeca, pod vodstvom glazbenih pedagoga Tatjane Vukše i Tatjane Kurajice, kao i pod vodstvom zborovođe s. Zorislave Radić, pjesmom i pokretom ispunili su crkveni prostor i srca prisutnih vjernika.

U utorak 13. studenoga 2007. u Pina-koteci franjevačkog samostana Gospe od Zdravlja predstavljena je knjiga samostalno političara i publiciste Damira Borovčaka iz Zagreba pod naslovom *Voliš li Hrvatsku?* Prisutni su sat vremena pažljivo slušali izlaganje o trenutnoj vjerskoj i političkoj situaciji u Hrvatskoj.

U srijedu 14. studenoga 2007. u crkvi Gospe od Zdravlja koncert na glasoviru, uz dirigenta Harija Zlodru, održala je Kristina Cvitanić. Svoju glazbenu izobrazbu Kristina Cvitanić započela je u dobi od sedam godina svirajući na glasoviru.

Kulturni slijed u prigodi proslave svetkovine Gospe od Zdravlja

Nakon završene osnovne i srednje Glazbene škole »Josip Hatze« u Splitu, u klasi profesorice Ksenije Vučine, upisala je studij na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u klasi profesora Dalibora Cikojevića. Diplomirala je u prosincu 2003., a u siječnju 2007. završila je i postdiplomski studij glasovira na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, u klasi profesora Đorđa Stannettija. Za vrijeme studija, osim što je sudjelovala kao solistica, djelovala je i kao komorni glazbenik i korepetitor u klasi profesora Mladena Janjanina i profesorice Lidije Horvat-Dunjko. Dobitnica je mnogobrojnih nagrada na natjecanjima, a 2003. i Rektorove nagrade Sveučilišta u Zagrebu. Aktivno sudjeluje na mnogim seminarima uglednih pijanista i pedagoga, snimala je za Hrvatski radio i sudjelovala u glazbenim programima Hrvatske radiotelevizije. U crkvi Gospe od Zdravlja, u prigodnom večernjem kulturnom programu, na glasoviru je svirala djela W. A. Mozarta *Sonatu u C. KV. 330*, i *Koncert za glasovir i orkestar u G. KV. 453*.

U četvrtak 15. studenoga 2007., prof. sc. dr. fra Ante Vučković, prof. s. Mirja Tabak, gosp. Mario Božić i fra Stipica Grgat predstavili su novi nosač zvuka Mješovitog zbora mladih Gospe od Zdravlja pod nazivom *Pjevajte Gospodinu*. U glazbenom priložu »svoje pjesme« pjevali su članovi zbora.

U petak 16. studenoga 2007. u Pina-koteci franjevačkog samostana Gospe od Zdravlja upriličeno je predstavljanje kantate Gospi od Zdravlja Borisa Papanadopula. Fra Stipica Grgat opisao je tijekom Kantate, a dr. Miljenko Grgić istaknuo je vrijednost ovoga glazbenog djela. Mješoviti komorni zbor Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, uz dirigenta Vladu Sunka, uveličao je ovo predstavljanje.

U nedjelju 18. studenoga 2007., nakon večernje mise, u 20 sati, duhovni koncert izveo je zbor sestara milosrdnica splitske Provincije Navještenja Gospodina. Kao solistice nastupile su: sopran s. Anamarija Delonga, mezosopran s. Judita Gojak, za orguljama je svirala m. s. Mirta Škopljanac Mačina i s. Judita Gojak. Zbor sestara milosrdnica djeluje više od trideset godina, a svojim neumornim radom njeguje i oživljava crkveno pjevanje, osobito iz hrvatske glazbene baštine. U prigodi 70. obljetnice osnutka splitske provincije, zbor je snimio dva nosača zvuka: *Blagovijest i A, di je moj Split*.

U ponedjeljak 19. studenoga 2007. u crkvi Gospe od Zdravlja nastupili su članovi vokalno-instrumentalnog sastava »Znak mira«, iz splitske župe sv. Pavla na Pujankama, i VIS mjesne župe Gospe od Zdravlja na Dobromu. Izmjenično nastupanje osobito se svidjelo mladim vjernicima, koji su ovu večer ispunili crkvu Gospe od Zdravlja.